

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetési-díjak és reklamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; **Pesten:** Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyiltér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
fél „ . . . 3 frt —
negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Társadalmunk.

(Vége.)

Hogy ez úgy áll, a mint mondom, ezt flagranter mutatja az eredmény azon a téren is, mely pedig a társadalom kiváló predilectiójával találkozik, értem a politikait, nem a megye termében, hanem a választó-kerületekben. Nem szólok képviselőinkről, kik egytől-egyig állásukra hivatottak lehetnek, de azt bátor vagyok constatálni, hogy megválasztásukhoz, nagyobb részt, a társadalom, melyet intelligentiája nélkül képzelné se lehet — hozzá nem járult, nem szavazatával, de még utólagos helybenhagyásával se; tehát azt kell mondanunk, hogy ezen fontos politikai cselekvények, a társadalom közreműködése nélkül s így kivüle, hogy ne mondjam: ellenére mentek végbe.

Társadalmunk ezen hiánya fejlődési érdekeinknek nem kedvez, nélkülözi így a csoportulási központokat, melyek az erők tömörülésének és kellő időben és irányban alkalmazásának feltételei. Pedig ilyenekre éppen a demokráciának van szüksége, melyben sem hivatalos, sem kiváltságos vezérlés nincs. Ez az érem fonáka.

Következik a kép további részlete a folyók, vagyis a nép a maga mindennapi munkásságában.

Meghajlok néptünk munkássága előtt. Sue lelkesen kiált fel egyik művében: megcsókolom e kezét, mely a munka által dicsőítve van (glorifié par le travail.) A hittan azt tartja, hogy isten a munkát büntetés gyanánt mérte az emberre, mivel hogy vétkezett; legyen; de e büntetésben atyai áldást adott neki, a munka áldását, melynek becsével úgy ismertette meg, hogy előbb fényes tétlenségbe helyezte, mely azonnal megszülte ördögi magzatát a bűnt.

Meghajlok mondom néptünk előtt, mely hangya-szorgalommal épít magának és a hazának, és ernyedetlen munkásságában megynék folyóhoz hasonló, melyek félig szabályozva is vidékünknek nagy hasznára vannak, s lesznek még nagyobbra, ha áradásaik ellen magunkat biztosítjuk és jótékonyaságukat teljes mértékben fogjuk felhasználni tudni és birni.

Annál beszámítandóbban cselekszik az, a ki e jó indulatu népet szakmájától elvonja és oly térre csalogatja, mely annak nem sajátja, melyen egészséges eszme-menete összezavarodik és a medréből kikelt folyóként önmagának és a köznek csak kárára lehet. A nép együgyűségével csak is az értetlenség vagy tisztátalan önérdék élhet vissza, mely a társadalom legszigorubb ítéletét kell, hogy maga után vonja. S valjon ily tüzelmelettől ment e társadalmunk...? fájdalom a tapasztalás nem teljesen megnyugtató.

A szabadságnak nincsenek alabárdosai, a törvény-tisztelet, józan erkölcs, illetékes munkásság annak oszlopai; jaj annak aki ezen oszlopok alapjait durja... és jaj azon társadalomnak, a mely emez ál-Sámsonokat megtüri...

Hátra vannak a — kunhalmok vagyis egykor főuraink, ma nagybirtokosaink.

A kunhalmoknak — nem szólva az ősidőkről — 48 előtt, a nagy legelők korszakában, nevezetes szerepe volt. A számadó gulyások, a generalstabbal együtt, bajtársaikkal és kuvaszaikkal t. i. azokon tanyáztak; e magas pontokról örködték megszámlálhatlan gulyájuk, nyájuk, ménesük felett, melyeknek viszont gyülpontokul e magaslatok szolgáltak. Megragadó volt az Alföld végtelen rónája, nagy költőnk nem ok nélkül énekelte meg. Szép volt reggel, szép délibábjai tündérajátékában, de legigézőbb — midőn a leáldozó nap fénye már csak a kunhalom csücskét aranyozta meg, melyről az öreg pásztor furulyájának szava a nyáj kolompjaival oly mélabus zenévé olvadt össze... De jött az eke, a hódító eszköz, és mintegy varázslásra eltűnt a gyepek, el a nyájak és ürök, az öreg gulyás kíséretével, el a mi legszébb volt: a róna végtelensége. És a kunhalmok, e tisztas domborok...? ezek megmaradtak ugyan, de régi jellegüket elvesztették, — már nem egyedül ők magaslatnak fel, az egész niveau felemelkedett, ők tömegiükkel többé nem imponálnak, ők is a róna sorsára jutottak annyiban, hogy talajuk minősége szerint becsültetnek, ha ez termékeny, mint az új kor példásan kimagasló pontjai is, mint a mult tisztas emlékei — kettős becsel birnak, ha nem, az alattok nyüzsgő élet közepett legfelebb azon csont- s egyéb maradványokról lehetnek nevezetesek, melyeket bennök a régész felfedez.

Azt tartom e képhez nem kell commentár s csak azt teszem hozzá, hogy a megyei társadalom nagybirtokosaink visszavonultságát, nem hogy igazolná, sőt sajnálja, sajnálnia kell. Egy tekintet Békés megye földabroszára és szembeötlően bebizonyul, hogy sem ama terjedelmes alldiumok birtokosai a megyét nem nélkülözhetik, sem őket a megye; egy másik tekintet megynék, a haza érdekeire még inkább meggyőz minket arról, hogy társadalmunkügye a legkevésbé nélkülözheti azon tagjait, kik socialis kintinó állásuknál fogva hivatva vannak abban hatékony részt venni: hivatva és — kötelezve. Hallottam hangját a neheztelésnek, melynek alapja lehetett, de ha volt, el is enyészett s mai nap nem képzeltetek felfogást, mely nagybirtokosaink részvételét örömmel nem üdvözlőlné.

Ezt s ennyit akartam társadalmunkról elmondani, mire hogy semmi egyéb nem

ösztönzött, mint a legtisztább ügyszeretet — arról kit-kit biztosíthatok.

Reök.

Országgyűlési tudósítás.

April 29. Dietrich I. interpellálja az igazságügyministert, hogy a jelen ülés alatt — 1872. april 20-ig végre akarja-e hajtani az első bíróságok rendezéséről szóló t. javaslatot, s ha igen, mily módot fog használni a kinevezésnél, fog-e pályázatot nyitni, fog-e valakit s kit meghallgatni, — Gorove I. minister több t. javaslatot nyújt be, Szilávy szintén. — Napirenden harmadszori felolvasás után a ház elfogadja „az arányosítás és tagosításról Erdélyben“ és a Dalmátországba szállítandó tüzfától fizetett vám megszüntetéséről szóló t. javaslatokat.

Május 1. Kézsmárky József, a 25-ös bizottság előadója előterjeszti e bizottság jelentését az első folyamodási kir. bíróságok szervezése tárgyában. — Huszár Imre a központi bizottság előadója a Spanyolországgal kötött kereskedelmi és hajózási szerződést ajánlja elfogadás végett. — Az első folyamodásu bíróságok szervezéséről szóló t. javaslatnak tárgyalási ideje egy kis vitára adott alkalmat, végre abban állapodtak meg, hogy a szerdai ülésben lesz tárgyalandó. Ghyczy Kálmán rövidnek tartja az időt a tárgy fontosságánál fogva — a t. javaslatnak osztálybeli tárgyalására. — Deák Ferenc a hitelintézetéről szóló t. javaslat tárgyalását sürgeti.

A 25-ös bizottság april 28-ki ülésén a bírák fizetéséről tanácskozávan, következő megállapodásra jutott:

Az elnökök fizetése különbség nélkül 2400 frt fizetés és 300 frt lakpénz.

Ülnöki fizetés 1500 ft, lp. 200 ft.

Jegyzők fizetése fokozatosan 1000 frt és 800 ft, egyiránt 150 frt lp.

Irodaigazgató 1000 frt és 900 frt fizetéssel, 150 forint lp.

Irodatiszt 700 frt fizetés, illetőleg 600 frt s 100 forint lp.

Irnok 500 és 400 frt fizetés s 100 ft lp.

Telekkönyvvezető 1200, 1000 és 800 frt fizetés, lp. 200 frt.

Segéd-telekkönyvvezető 700 és 600 frt fizetés, lp. pedig 100 ft.

Fogházi orvosok általányául a tervezett ötven ezer frt elfogadtatott, hat kerületi orvosé 12,000 frt; fogházi lelkészek 7000 frt általánya szinte elfogadtatott.

Fogház-felügyelő fizetése 500 frt.

Szolga fizetése 300 frt fizetés, 40 frt lp. Szolgasegéd 240 frt fizetés és 40 frt lp.

Rabfelügyelő fizetése 300 ft fizetés és 40 frt lp. Egy ör fizetése 240 frt, lp. pedig 40 frt. Szolga, szolgasegéd, rabfelügyelő és ör ezenfelül ruházatra kap 50 ftot.

Királyi ügyész fizetése 1500, 300 és 200 frt; alügyészé 1000 frt fizetés, 200 frt tisztí pótlék és 200 frt lp.; irnoké 500 frt és 100 frt.

Járásbíró fizetése 1500 frt fizetés és 200 ft lp.; aljárásbíró 1000 frt fizetés, 200 lp.; irnok 500 frt fizetés és 150 frt lp.

Szolga fizetése 240 frt fizetés és 40 frt lp. Egy ór fizetése egyaránt itt is 240 és 40 frt lp. Ezek felül szolgál és ör 50 ftot kap ruházatra.

A fővárosban alkalmazottak aránylagosan emelt fizetést fognak kapni.

A főrendiház ülése május 1. A községi t. javaslat tárgyalásánál a 78. §. hoveőbb vitára adott alkalmat, e §-nál a jogügyi bizottság külön véleményyt ad be. Tóth Vilmos belügyminister az eredeti szerkezet elfogadását ajánlja, Lipthay Béla b. osztja a belügyminister nézetét s cáfolja a jogügyi bizottság indokait. Vay Miklós b. szintén pártolta az eredeti szövegezést. Prónay Gábor b. szerint a felföldi falukban többnyire csak a jegyző tud olvasni és írni, miért azt hiszi, hogy csakis a szolgabíró által kijelölt bírónak lesz tekintélye. Pártolja a jogügyi bizottság módosítását, Csáky László gr. szintén. Tomcsányi József: valamint a megyei autonómiát nem sérti, hogy ott főispán elnököl és bizonyos részben candidál, úgy nem ellenkezik a szolgabíró candidálása a község önállóságával. A visszaélés, mely ilyenmő candidációknál előfordult, csak a jobb kivétel biztosítása mellett, de nem maga az elv ellen harcol. Pártolja a bizottsági véleményyt. Radvánszky Antal szintén. Tóth Vilmos cáfolja a t. javaslat ellen felhozott érveket, s újolag ajánlja az eredeti szerkezet elfogadását. — Elnök szavazásra bocsátván a kérdést, a többség az eredeti szerkezetet fogadja el.

Franciaországi események.

A franciaországi eseményekben nem sok változás állott be az utóbbi napokban. Az ágyuzás erősen foly, de az eredmény nem áll azzal arányban. Végre mégis csak éheztetéssel lesz bevezető a főváros, ily meggyőződésben vannak Versaillesben is, legalább erre mutat az élelmiszerek elzárása a fővárostól.

Mult hó 30-án az Issy erődnél heves összeütközés volt, melyben a parlamenti seregek győztesek, a commune csapataitól 8 ágyut foglaltak el s 100 foglyot ejtettek.

A kormány mult hó 25-én fizette le az akkor lejárt élelmezési költséget a német hadak részére.

Legujabbak.

Páris, ápril 30. Az Issy erődnél a kazematták légerőpítettek, s a lörések elromboltattak, a 60 ágyu közül 30 demontiroztatott. A legénység 30 (?) főből áll, 30 tüzérrrel. A tüzérek Megy parancsnoknak felsőbbségét nem ismerték el, s kijelentették, hogy nem bírják magukat tovább tartani, beszegezték az ágyuk felerészét, és az egész őrség elhagyta az erődot. A fort igen hamarosan ürített ki. — Cluseret új erők odaküldését határozta el. A Porte-Maillot előtt egész Asniéresig ma teljes a nyugalom. A poroszok egy osztály versaillesi vadászát, a mely a fölkelőket egész Garrenne-ig üzte s St.-Denisen is tul akart menni, azzal fenyegettek, hogy tüzelni fognak ellenök.

Versailles, ápril 30. A paralell-munkálatok folytattnak. A kormányhoz érkezett tudósítások szerint a fölkelők vesztesége Chatillonnál 2 tiszt és 30 közlegény nehéz sebesült, 75 fogoly, ezek között 4 tiszt. A mi veszteségünk 3 ember. Faron tük-nak egy ápril 30-ról keltezett sürgőnye szerint az ő művelete sikerült. Az Issy-erőd parkja, hidai és temetője a Deroja, Paturel és Berthe dandárok-ból alakult zászlóalj által, a melyet a tengerészeti vadászok tüzelésükkel erélyesen támogattak, nagy vitézséggel elfoglaltattak. Mi erősen megszállva tartjuk ezen új állásainkat, melyek által a föderáltak előretolt állásainak, és az erődnek közvetlen közelébe jutottunk. A park a vasutal egy sánc által, mely a temető mellett vezet el, van összekötve. Részünkről csak kevés a halott s veszteségünk mintegy 20 nehéz sebesült. A fölkelők, a kik nagy zavarban a legnagyobb sietséggel vonultak vissza, sok halottat és sebesültet, körülbelül 100 foglyot, nyolc ágyut, sok főszerelést s 8 lovat hagytak kezink között.

Versailles, ápril 30. Az erős ágyuzás folyton tart. Több ponton ez éjjel elfogatott körülbelül 150 ember s elfoglaltatott 10 ágyu, a melyek ma Versaillesba hozattak.

Bécsujhely, ápril 30. A Zrinyi-Frangepán emléktünnepélyre vagy százan gyűltek ide. Az ünnepély dallal és szónoklattal tartatott meg. A magyarok a levélári képet, a horvátok az emlékkövet koszoruzták meg.

Bécs, május 1. Hiteles értesülés szerint a határörvidék ügye annyiban örvendetes irányt vett, amennyiben az administratív nehézségek nagy részben elhárítvák.

Berlin, ápril 30. Bismark herceg értesíté a Thiers-kormányt, hogy ő a versaillesi hadsereget elég erősnek véli arra, hogy a commune csapatai ellen hadműveleteit sikerrel folytathassa, melynek folytán ilőszertinek tartja a francia hadifoglyoknak Németországból hazabocsátását mindaddig akadályozni, míg a Francia- és Németország közti kölcsönös viszonyok teljesen rendben nincsenek.

Berlin, ápril 30. Az e hó 25-ig lejárt ellátási költségeket a francia kormány e hó 25-én lefizette.

Páris, ápril 29. A csatázások itt folyvást tartanak, s az ágyuk szakadatlanul dörögnek. Dombrowski főhadiszállása jelenben Lamuette-ben — Passy mellett — van; Problasky tábornoké pedig Gentilly-ben.

Róma, ápril 3. Az új francia követ Antonelli bibornokkal való első összejövetelénél gondosan kikerült minden politikai beszélgetést és csak arra szorítottok, hogy a francia kormány a pápa iránti tiszteletét kifejezze. Antonelli sürgetésére Haricourt mondá: Franciaország kívánja azon idő eljövételét, melyben a pápa világi hatalma ismét vissza lesz állítva, de mostani sujtó helyzetében Franciaország mit sem tehet.

London, ápril 30. A legközelebbi időben kabinetkrisis várható, a parlament fölösztatása nem valószínű. A tori-párt minden erővel a kabinet megbuktatására törekszik.

Sz.-Pétervár, ápril 30. A cárnak névünnepélye tegnap fényes, nagyszerű szertartással ment végbe. A birodalom minden részéből özönlöttek a küldöttségek szerencsekívánatukat a folség előtt kifejezni. — Az itteni udvari körökben ama határozott óhaj nyert kifejezést, hogy azok, kik Odeszában a tudvalevő kihágást husvétkor elkövették, példásan büntetessenek meg, s az e tekintetben való intézkedésre már a kormány parancsát ki is adta.

Páris, máj. 1. A csata folyvást tart. Eddigél a parlamenti csapatok vannak terep-előnyben. — Dombrowsky és Wroblewsky súlyosan megsebesültek. — Miután az Issy erőd tarthatanná vált s a csapatoknak ki kellett vonulni, ez erőd és a város közti térségen emelnek oriai torlaszokat.

Páris, máj. 1. A mársmezőn 40,000 főnyi sereg áll indulásra készen. Ma vagy holnap nagyfontosságú — sőt talán döntőcsata is bekövetkezik.

Ujdonságok.

— **A földművelési ministerium** által a hazai dohánytermelés előmozdítása céljából a mult évi dohánytermelésből f. é. ápril 24-én Pesten rendezett kiállítás alkalmával a kitzított érem-díjakat a bíráló bizottság a következő termelőknek ítélte oda:

a) arany-éremet: Apponyi György grófnak, Aczél Péternek, Beliczey Istvánnak, Desseffy Gyulának, Ráth Józsefnek, Röck Istvánnak, Vászmer Adolfnak és Veszélka Imrénnek. — b) Ezüst-éremet: báró Eötvös Józsefnek, Göndöcs Benedeknek, Szalay Sándornénak, báró Simonyi Lajosnak és Tóth Istvánnak. — c) Bronz-éremet: a jánosihídi prépostságnak, Lenk Lajosnak, Kovács Károlynak, Korretkő Luciánnak és Lemperl Jánosnak.

— **A hivatalos lap** egyik közelebbi száma több kinevezést közöl a honvédséghez. Ezek közül fel-említjük a városunkban ismert Marschalko László honvéd-badnagynak főhadnaggyá lett előléptetését.

— **Munkácsy Mihály** ismert festő egy új nagyobb festményt fejezett be Düsseldorfban, címe „a háborus időkben”. A külföldi műbírálók már is nagy elismeréssel irnak róla.

+ **Rendőreink** tekintélye épületes módon gyarapodik. A napokban az „Anfang” kocsmá előtt egész kis csata volt, melyben két pandur úgy elverték, hogy komolyabb következményektől csak

is egy szemlélő közbelépése által menekültek meg. — A verekedők előbb barátságosan mulatoztak nevezett kocsmában, s hogy így váltak el egymástól, csak is a sürtő pohár emelgetés fáradsalmi okozhaták.

— **Endrődön** „katholikus polgári társulat” van alakulóban, melynek alapszabályai a belügyministerhez jóváhagyás végett a napokban terjesztettek fel.

— **Az ország területén** építkezés alatt levő vasutak megnyitásának valószínű időpontjáról, a központi, vasuti és közlekedési közlöny értesítést hoz, mely szerint a többek között az alföld-fiumei vasut csaba-nagyvárad része folyó évi júliushó 11-én adatnék át a forgalomnak. — Csak aztán úgy legyen.

— **Az aradmegyei** takarékpénztár körlevélben tudatja, hogy Aradmegye Elek községében fiók-intézetet állított fel, mely ápril 15-én működését megkezdette.

— **A gyulai tanodai muzeum**, legutóbbi közlésünk óta, a következő tárgyakkal gyarapodott: Spindler vasuti mérnök urtól egy a gyulai homokbányában talált hamvvedret és egy kandalló vagy kemence párkányzatot: — Platzer Nándor urtól egy az említett homokbányából kiásott 46, centimetryni hosszúságú szarvas agancsot: — Lipp Vilmos praemontrei kanonok és szombat-helyi főtanodai tanár urtól egy általa ugyanott ásatás közben talált sirmécs mintát: — Püspöky Alajos sarkadi esperes-plébános urtól IV. Béla egy réz és I. Lipót egy ezüst magyar pénzt: — Székely Sándor úr Csákvárról: egy ismeretlen régi ezüst, két római réz, egy ismeretlen 1806. évi külföldi réz és egy britaniai 1807-ik évi réz érmet: — Huszka János urtól III Zsigmond lengyel király 1606-ik évi kis ezüst pénzt: — Neumann József apát plébános urtól egy 1871-ki országgyűlési bronz emlék érmet: — Tóth Gyula urtól egy csontváz mellett Szöregen talált és régi aranyozott bronztüt: Végre Fazekas Mihály urtól egy a földben talált kövesült körösfadarabot.

— **Hiteles forrásból** tudjuk, hogy Szeniczey Ödön, Deák Ferenc unokaöccse s keresztfia, a paksi választókerület derék képviselője, mult hó 27-én este váltott jegyet Pesten Geist Ilkával, — megyénkbeli csáki közbirtokos, Geist Gáspár egyik báj- és kellemős leányával. — Az esküvő e hó 22-ik vagy 23-ik napjára van tervezve. — Az ég áldását szívből kívánjuk ez új frigyre.

+ **Május elseje** ugyan szomoruan köszöntött be, csaknem egész éjjel esett s nappal is különösen délben valóságos zápor volt, mely a madárdalt, napsugarat s tarka lepkét ugyancsak elűzé, s azóta is naponkint esik, hideg szelek járnak, szóval egész februári napokat élünk.

+ **Ma lesz a mükedvelők** harmadik előadása. „Egy helyett két anyós, vagy: Hasznos szer az anyósok ellen” és „Chassé Croisé” című egyegy felvonásos vígjátékok fognak színre kerülni. Ajánljuk közönségünk figyelmébe az élvezetes estélyt nyújtó előadást.

+ **A dalárda ügyében** tett felszólalásunknak azon eredménye lett, hogy erős kilátásunk van annak megalakulására. Ma estére fognak összejönni a leendő tagok az alakulási módzatok felől értekezni. Jövő számunkban közölni fogjuk az értekezlet eredményét, addig melegen ajánljuk az ügyet minden dalbarát figyelmébe. —

A köhidat végre valahára megigazgatták, de csak ott, hol isten segítségével nélkül is könnyen a Körösbe lehetett esni. Ember emlékezet óta talán ez az első javitgatás e hidon, mely utóbbi időkben már úgy néz ki, mint valami középkori romemlék. Ha ujat nem tudunk állítani, legalább a meglévőket tartjuk fent, de nem oly munkával, minőt e hidon tett egy pár műépítész, kik a vályogvetés magasabb tudományával sem kérkedhetnek.

— **Szerkesztőségünk**hez beküldetett: A magyarországi latin és görög szertartású katolikus egyház önkormányzatának szervezete. Hiteles kiadás, Sartori Károly bizománya, Pesten 1871. ára

20 kr. — Továbbá megkaptuk Wajdits József könyvkiadó hivatalában Nagy-Kanizsán megjelent könyvek árjegyzékét, melyből a következő műveket említjük föl: „Halljuk a szép szót“ magyar felköszöntő könyv, ára 1 frt 50 kr. „Rajta fiúk vigadjunk,“ dalkönyv, ára 1 frt 20 kr. „Kebelhangok“ köszöntések könyve, ára 1 frt. „Az árvaügyek és azok rendszeres vezetése,“ két kötet, ára 2 frt.

Gazdászat, ipar és kereskedelem.

Gazdászati levelek.

IX.

Endrőd, 1871. ápril 10. végén.

Tekintetes szerkesztőség! Az őszi repce gyakoribb meghiusulta következtében, de főleg még a jelen tavasz elejének ismeretes, igen vizenyős folyamatjánál fogva, majd a szikkasztó szelek által beállt hirtelen kérgesedés a talaj felső részénél oly termények termelését tették elkerülhetetlenül szükségessé, melyeket mi alföldiekül csakugy véletlenül, vagy helyel-közzel szoktunk kedvelni. A gomborka, sárga vagy tavaszi repce, vidékünkön elnevezéssel inorica, igen-igen ajánlatosnak mutatkozik vala. Az inorica, mivelhogy a deréket kiállja, már ápril 10. elején, sőt már március végén is elvethető; azonban, később is, ha a körülmények, viszonyok, — természet föl: a vizállásos földek száthatatlansága stb. — ugy engedik meg, szintén jó reménnyel vethető. — Irom vala jó reménnyel, de nem mindig biztos sikerrel, mert könnyen tejből kaphatja a nyári hőség... s akkor vége édes reményünknek. Szereti ám a porhanyó talajt.

Általános ismert dolog, hogy mostanában vettek a mustár, a napraforgó — tányér-rózsa, mák s több efféle termény, — mint olajnövények.

Fölemlitem, hogy szintén mostanában vetik az illető vidékeken a rábcát is, a tulajdonképeni repcének egyik válfaját; dunántul ismerik, nálunk ismeretlen.

Ugyanezen időtájban vethetők már a gumós-és gyök-növények. — E két növény közötti különbség ebben áll: — a gumós-növényeken szemek vannak, a gyök-növényeken nincsenek, azaz simák.

Gumós-növények: a burgonya (krumpli kolumpér) és a csicsóka.

A burgonyát — mint tetszik tudni — Drakke (Drokke) Ferenc hozta be Amerikából.

Ezen igénytelen növény áldásossága leghivebben

van kifejezve XVI-ik Lajos frank király eme találó szavaiban: „szegények kenyere.“

A burgonyának igen sok-féle válfaja van; minden részletezést kerülve általában felosztatik, — korai és késői fajokra. — Színre nézve is változik.

Szereti a jól alakított talajt; tul mélyen azonban nem célszerű vetni. Ha félarasztynira kijön a földből, erősen megfogasolandó; — kíván legalább is kétszeri kapálást, s ezután jó föltöltögetést követel.

Megyénk területe — nem igen bir burgonya alá való talajjal; megterem ugyan több község határa bizonyos részén, ismeretem szerint Kondorson is, hanem a krumpli nem mindig használható fel ételül; inkább szeszgyártás vagy takarmányozásra való, lévén igen édes és vizenyős tartalma.

A burgonya okszerű nevelési móddal s neki való talajban holdankint megterem 100—105 pozsonyi mérőt is.

A burgonya közvetlenül az eke után a baráda, vagy pedig jelző-éke, vagy egyszerűen kapu után rakandó fészkekbe; a jelző-éke vagy az egyenes sorban rakott burgonyát előnyösebb lehet, — t. i. fogatosan is — művelni.

A gyökérnövényekről.

A gyökérnövényekhez tartoznak: a burgundi-vagy takarmány-repa; és a cukor-repa,

A repa-mag elrakásánál, mely kézzel, vagy soravagy fészkekvető-géppel eszközölhető, figyelembe veendő: miszerint a vetési módnál a körülmények határoznak; miszerint fél lábnyi távolságra vetendő egy-egy egyed, hogy a cukor-répat azonban, hogyha nagyobb fajta, illetőleg széles és hosszabb terjedelmű, egy egész lábnyira is célszerű rakni; miszerint a repa művelésnél minden munkát kitarító szorgalommal kell eszközölni.

Hogy a talaj mély megművelése, dus trágyázása, a szorgalmas gyomirtás, a gyakori porhanyítás, a repák dízlését jelentékenyül elősegíti, magától értetik; —

hogy egy holdon 200 mázsa repa kevésbé gondos művelés mellett terem meg; de hogy jobb és gondosabb művelés s trágyázás mellett egy holdnyi területen majdnem kétszer annyi repa termelhető, s így a dusabb termés következtében a tiszta jövedelem mennyire fokozható, s hogy ekként a művelési több költség nem szorul indokolásra az okos emberek előtt; —

hogy mily káros leendett a tulságos magkímélés; mily befolyással bir a termelés eredményére a repa-mag igen mély vagy föltötte sekély alákarása, hogy a mag fölött a földet kissé le kell

nyomni, tiporni; hogy igen kötött vagy fűnővére nagyon hajlandó talajba repa-rázsákat (plántákat) célszerűbb ültetni; hogy ezen rázsákat kiültetés-kor jól be kell iszapolni, s azután, nehogy a talaj megkeményedjék, a rázsa fészket száraz földdel be kell hinteni és hogy szárazságban öntözni kell, — oly tények, oly munkálati tényezők, melyek elkerülhetetlenek, melyeket a tapasztalt gazdász régen tud; legalább kell, hogy tudott legyen.

A cukorrépa között — közvetett értesülés után állítom — az oberndorfi kitünő.

A mellék-hajtások lefattyazásának fontosságát kiemelve, egyszersmind helyes s üdvösnek tartom megemlíteni, miszerint a mellék-hajtások lefattyazása alatt nem kell ám érteni a levelek oktan letépését; sőt ellenkezőleg!...

A növények, — tehát a repa is, gyökerek és levelek által, azaz: a talaj, és légből táplálkoznak; levél nélkül hogyan táplálkozhatnak a légből?

Volt alkalmam Keszthelyen meggyőződhetni arról, miszerint azon burgundi-repa sokkal kifejtettebbé nőtt, a melynek levelei meghagyattak, de mellék-hajtásai lefattyaztattak, mintsem az okszerűen levélfosztottak.

Megemlítendő a tarló-repa, melyet a békésmegyei ember eléggé ismer bár, de nem lévén élvezhetésére civilizálódva, szoktatva és rászorulva, nem igen természet. Némely földről lekerült atyánkfia módnéül dicséri ugyan, — hogy milyen pompadalmas, épen mint a pohánkakását; de hát ez a fránya alföldi gyomor sehogy sem tudja édes gazdájánál megnépszerűsíteni egyiket sem. No de, azért nem áll ám az a régi közmondás, hogy: „tót nem ember, kása nem étel!“ — Hiszen ki nem szereti a liba-aprólékos (rizs)kását?!... A debreceni civis legkedvencebb ételle a tészta kása! — melyet az ő civája oly szakképzettséggel tud megpaprikázni, miszerint a bécsi ember, evén belőle, legalább is megátkozna Noét, hogy paprikát is vett be a barkedébe.

Balla Mátyás.

Nyilttér.

Pestre lett átköltözés alkalmával minden barátainak, ismerőinek s jóakaróinak szívélyes búcsú-üdvözlöt mond

Gyulán május 3. 1871.

Wallfisch Bernát és családja.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő: Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

20-ad rész 1839-ki sorsjegyek 11 frt 50 kr.-jával minden további fizetés, de biztos nyeresémmel. Még csak hat húzás leend, legközelebbi 1871. év június 1-én.

A naponta hozzánk érkezett óhajásoknak engedve, elhatároztuk magunkat, hasonlóul az 1864-iki 20-ad rész sorsjegyekhez

1839-ki sorsjegyeket

36) 20-ad részben 11 frt 50 kr.-jával eladni. 3—3

A vételnél 11 frt 50 kr. lefizetés után kap a vevő egy általam kiállított, — a serie- és számmal ellátott eladási levelet, melynek erejénél fogva minden további fizetés nélkül, a nyeresémmel 20-ad részét kapja.

Ez által lehetőség nyújtatik mindenkinek ezen kedvező államkölcönsönből több sorcsék vétele által a biztos nyeresémmel, — a mennyiben

1-ör. Már csupán hat húzás leend — legközelebb 1871. június 1-én — melyekben a számoknak minden bizonyos huzatniok kell;

2-ör. Minden ily kisorsolt 1839-ki 20-ad részlet — a számhuzás előtt egy hóval — 13 frt-jával visszaveszünk.

Tekintve az előnyöket, a résztvevést nem tudjuk eléggé ajánlani, — vidéki rendeléseket azonnal és pontosan — ugy szintén utánvétel mellett teljesítendünk.

PIRNITZER TESTVÉREK

váltó-üzletiek, Dorottya-utca 10. sz. a.

Árlejtsi hirdetmény.

Tekintetes Békésmegye bizottmány ex 44—1871. szám alatti végzése folytán a békés-esabai indóház közelében 4500 frt értékű terméskő és kavics szállítandó, mely szállításra 1. é. máj. 15-én d. e. 10 órakor Békésmegye I. alispáni hivatalában nyilvános zártirásos árlejtsi fog tartani.

Felhivatnak tehát vállalkozni óhajók, miszerint 450 frt bábómpénzzel ellátott zártirásos ajánlatukat Békésmegye I. alispánhoz a kitűzött határidőre annál bizonyosabban beadják, mivel később érkezendett ajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak. Az árlejtsi és szállítási feltételek Békésmegye mérnökénél és a megyei számvevőségénél megtekinthetők. — Gyulán 1871. ápril 18.

Karassiy István

Békés megye első alispánja.

3—3 42)

KELLER ÉS ZSITVAY

selyem és női divat-kelme raktárunkban

25)

PESTEN

13-22

Szervitater 6-ik szám.

A legújabb selyem, gyapju és gyapot női divatkelmek,

**KÉSZ NŐI RUHÁK,
ÉS MINDENFÉLE FELÖLTÖK,**

valamint több más női divatcikkek
dús választásban és lehető jutányos áron kaphatók.

Saját szabóműhelyükben készítettnek ruhákat a legújabb divat szerint gyorsan, izlésteljesen és jutányos árak mellett.

Kelmeminták vidékre készsággel küldetnek, a megrendelések pedig kiváló figyelemmel és gyorsan hajtatnak végre.

Lyoni selyem-kelmékből gyári raktár.

Hihetetlen és mégis igaz,

hogy az alább felsorolt saját gyártmányu s hivatalosan megvizsgált

jól szabályozott órák

három évi jótállás mellett oly mesés áron adatnak el.

- Csak 1 frt 50 kr, vagy 2 frt egy valódi párisi bronz óra, 1 évi jótállás mellett.
- Csak 9 frt egy valódi angol ezüst hengeróra kristályüveggel, másodperc-mutatóval, valódi talmi-arany láncsal, nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 12 frt egy ezüst hengeróra, rugóra, erős kristályüveggel és láncsal, talmi-arany nyakéremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 15 vagy 20 frt egy valódi angol ezüst horgonyóra, kettős köpenyes savonette, finom vésettél, egy valódi talmi-arany láncsal s jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt egy valódi angol ezüst és tűzaranyozású chronometer-óra, láncsal, éremmel talmi-aranyból, bőr-etui és jótállási jeggyel.
- Csak 14 frt ugyanaz, sokkal finomabb, egy keleti utmutatóval.
- Csak 14 vagy 17 frt egy valódi angol Prince of Wales remontoir óra a legerősebb nagyságu (kaliber) kristályüveggel, álművel, valódi talmi-aranyba foglalva. Ezen órák a többiek felett azon előnnyel bírnak, hogy kulcs nélkül felhuzhatók. Ily órákhoz mindenki ingyen egy talmi-arany láncot kap éremmel és jótállási jeggyel.
- Csak 13 frt egy valódi angol hengeróra talmi-aranyból, legújabb mintájú, kettős kristályüveggel, mely alatt a számszám elzárva is látható, talmi-arany láncsal, éremmel és jótállási jeggyel együtt.
- Csak 13 frt egy valódi talmi-arany-óra kettős köpennyel, savonette, ruganyra, kristályüveggel, valódi talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etui-vel és jótállási jeggyel.
- Csak 14 vagy 17 frt egy egészen kised női óra, valódi ezüstből, valódi aranyozással egy valódi talmi-arany láncsal és jótállási jeggyel.
- Csak 18 frt egy valódi angol finom tűzaranyozású ezüst chronometer-óra, kettős köpennyel, finom email-írozással, valódi és finom talmi-arany lánc- és jótállási jeggyel.
- Csak 18 vagy 20 frt a legfinomabb ezüst angol horgonyóra, 15 rubinra, legfinomabb talmi-arany láncsal, éremmel, bőr-etui-vel és jótállási jeggyel.
- Csak 20 frt egy ezüst remontoir-óra, kulcs nélkül felhuzható, talmi-arany láncsal és éremmel.
- Csak 23, 25, 27 frt egy női aranyóra, láncsal, éremmel és jótállási jeggyel, — 45-46 frtért gyémántkövekkel.
- Talmi-arany láncok rövidék 1 frt, 1 frt 50, 1 frt 80, 2, 3, 4, 5, 7 frt, hosszuk 1 ft 50, 2, 2 frt 50, 3, 4, 5, 6, 8 frt.

Legnagyobb raktára a bécsi inga-óráknak, saját gyártmányuak.

Ismétlő-órák, melyek órát és negyedórát is ütnek, 30 frttól felfelé.
Minden nyolc napban felhuzandók, 10, 18, 20 frtért a legnagyobbak.
Minden órát és félórát ütők, nyolc napban egyszer felhuzandók, 25-30 frtig a legnagyobb.
Legújabb saját találmány: Inga-órák két vagy több zenedarabot tartalmazók, minden órában egy darabot játszanak.
Zenélők, két zenedarabbal 18-20 ft, három zenedarabbal 23-28 frt.
Valamennyi óra első minőségű és hamisítványokkal fel nem cserélendők.

Az összegnek előre beküldése, vagy utánvét mellett minden megrendelés 24 óra alatt teljesítetik. Nem szabályozott órák 2 fttal olcsóbbak. Árjegyzékek ingyen.

Időjárást jelző órák, melyek 12 órával előbb az időjárást jelzik, a schwarzwaldi fali órák alakjára, inga és nehezékekkel darabonként 60 kr. Egy jó fővény-óra 25 kr, 40 kr. Egy állványos óra 2, 3, 4, 5, 6 frttól 10 frtig.
Pompás zenélők (melodionok) ugynevezett éghang, mandolium és tremolo hangon zenélve, Strauss, Ziehrer, Offenbach, Mayerbeer és Rossini stb. szerzeményeit játszva, egy darab 4 zenedarabos 7 ft 80 kr, 6 zenedarabos 18 frt. — Fénykép-albumok zenével: 8 frt 10-12, 15 frtig. — Dohány-szelencék zenével 7 ft 50. — Szivaralmariomok zenével: 18 frt. — Varró-etui-k zenével 15 frt és százféle más cikkek.

Csak 10 kr. egy óra kulcs, mely minden órához használható.
Csak 50 kr. egy valódi schweizi rugany zsebóra, finom láncsal, éremmel és etui-vel; mindez csak 50 kr.
Csak 20 kr. egy megfelelő napóra láncsal és delejttüvel.
Csak 6 frt 50 kr. egy pompás párisi bronzóra ütényvel, üveg alatt, dísz minden szobának.
Csak 1 frt 50, 1 frt 80 vagy 2 frt a legfinomabb schwarzwaldi porcellán emaillezott falióra, melyekért a kezeség két teljes évre elvállaltatik.

Csak több évi tartózkodás után Angliában és Schweizban és a nagy kelendőség folytán vagyok képes az órákat olcsón adni.

RIX ANTAL BÉCSBEN

45)

Praterstrasse Nro 16.

1-12

A nálam vásárolt órákért 3 évig kezeskedem; az esetben, ha a 3 év alatt a rugó eltörik vagy más hiba esik, kötelezem magamat azt ingyen helyreigazítani.

Főáruhely: Bécs, Leopoldstadt, Praterstrasse 16.

A francia nyelvet alaposan tanítja s tanítványokat elfogad

Vandruska Antal

41) 3-3 tornatanár.

Házassági ajánlat.

Egy uradalmi tiszt, 23 éves, 800 frt és több hold jó minőségű föld fizetéssel bir, egy nőt keres, ki nem hogy gazdag, hanem jó gazdaszony és kedves legyen. Leveleket és photographiákat elfogad N. B. uradalmi tiszt Hajóson, Pestacgye per Kalocsa. 44) 2-3

RIX ANTAL

ajánlja t. vevőinek és levél útján szives megrendelésre megküldi a következő új találmányokat:

Szakálhagyma hiteles szer, melynek használata folytán 14 nap alatt a legteljesebb szakál vagy bajusz nő a csupasz helyen. A kezeség oly nemű, hogy siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Melusina, hiteles szer, melynek használata folytán 12 nap alatt szeplő, májfoltok, pattanások, himlőhelyek stb. örökre elenyésznek. Egy eredeti csomag ára használati utasítással együtt 90 kr.

Izzadságor, az alkalmatlan izzadságot a lábakról eltávolítani. Csomagja 40 kr.

Három perc alatt Legjobb fogszer, melytől 3 perc alatt a fekete fogak hófehéreké lesznek, s a kellemetlen szag azonnal eltávolítottatik. Egy üveg ára 25 kr.

Légyaether. Ezen szer néhány cseppjével egész raját az alkalmatlan legyeknek elpusztíthatni. Egy üveg ára 25 kr.

Dióolaj Rix A.-tól. E dióolaj, mely zöld dióhéjból sajtoltatik, minden világos hajzatot a leg- rövidebb idő alatt sötétté változtat. Egy üveg 25 kr.

Bútor-máz egy üveg ára 45 kr, elegendő egész szoba bútorzatára, s pótol minden fényezést. 46) 1-12

Villanyos fogkefék 45 krjával.

A fentebbi cikkek egyedül a gyártónál RIX ANTAL urnál, Bécs, Praterstrasse 16. kaphatók, s azok, mint tapasztalat szerint hasznosak, mindenkinek a legjobban ajánlhatnak.

TÉNY AZ,

hogy egyes nők oly szerek birtokában voltak, melyek nekik az ifúság minden külső előnyeit kölcsönözék és hogy frisseséget, szépséget s a bőr simaságát késő korukig megőrizték. A hírneves madame de Pompadour XV-ik Lajos udvaránál, egy oly recept birtokában volt, mely neki előhaladott koráig veleszületett előnyeit biztosította, ezt azonban a világ előtt eltitkolni tudta. — A papirosok, melyekben a szer őriztetett, egy főnemes család birtokába jutottak, mely család tagjainak arcbőr szépsége máj napig is bámulat tárgya és dr. Rix-nak, ki esetleg orvosi s egyéb érintkezésbe jött velök, sikerült a titokban őrzött papirosok tartalmába betekinteni s ekként a Pompadour-pastát, a nemében legfelülmulthatanabb szert, az egész világ előnyére felhasználni. — Ez az egyedüli gyógy- és fentartószer, melylyel a szeplők, májfoltok, kiütések s minden az arcboron előfordulható iyetlen bajok leggyorsabban eltávolíthatók; ezenkívül az arcbornek ifjú frisseséget kölcsönöz. Sok oldalu bizonyítványok, melyek ezen pastának legjobb sikeréről tanuskodnak — nálam megtekintés végett mindenkinek nyitva állanak.

47) **Én Rix Vilma** 1-12

mindenkit óva intek, hogy a másutt hirdetett Pompadour-pasta vásárlásától őrizkedjék, mert azok hamisítványok és semmiféle Pompadour-pasta sem valódi, mely nem az én kezeimből, az én lakáson vététt. Az én Pompadour-pastám hatását soha sem téveszti el; ezen a hihetlenségig csodálatos pasta sikere minden várakozáson felüli. Az egyedüli hiteles szer. A kezeség annyira biztosítja van, hogy a siker elmaradása esetén a pénz visszaadatik.

Egy tégely ára 1 frt 50 kr. o. é.

RIX VILMA, dr. Rix özvegye, Bécs, Grosse Mohrengasse Nr. 14. 1. Stiege, Thür 62. Köszönetiratok nem nyilváníthatnak.